

Njujork - grad izgubljene srpske inteligencije, umetnosti i kulture

KAKO SE SNALAZIMO U DŽUNGLI NA ASFALTU

U Njujorku i njegovoj okolini, državama Nju Džersi, Konektiked i Pensilvaniji, živi preko 250 hiljada ljudi poreklom iz Srbije i Crne Gore, Bosne i Hercegovine kao i delova Hrvatske koji su bili nastanjeni Srbima. Interesantno je da se u Njujorku i oko njega okuplja srpska inteligencija i umetnici znatno više nego u drugim sredinama u Americi.

Njujorško Udruženje američko - jugoslovenskih lekara, broji oko dve stotine članova. Među doane zdravstva u Njujorku ubrajaju se prihijatar - akademik američki i ruski - dr Dušan Kosović, doktor Čeda Lainović, koji je između ostalih lečio čak i Cara Haila Selasija, a zatim došao u Njujork, čuveni doktor Relja Nedeljković, i mnogi drugi.

U svakoj od njujorskih bolnica, a u ovom velikom gradu ima ih zaista mnogo, bar po jedan lekar je iz bivše Jugoslavije. Najviše lekara sa našim diplomama ima u čuvenoj bolnici "Lenoh Hil" na Lexington Aveniji.

Odmah iza lekara su poznati građevinari, inženjeri i arhitekte. Naš čovek arhitekta Goran Jovanović, specijalizovao se za obnovu kulturnih spomenika u Njujorku. On stručno rukovodi i obnovom naše Saborne Crkve Sveti Sava na Menhetnu, koja je jedan od 4 najznačajnija hrama u gradu na Ist Riveru.

Njujoršku podzemnu železnicu održavaju tri građevinske firme naših ljudi iz Patersona u Nju Džersiju, nadzor nad čuvenim njujorškim mostovima vrši naš mašinski inženjer iz Paračina, Milan Kneselac, poznatiji kao Mik Džigeran, Magistar Velimir Nestorović, koji je završio postdiplomske studije na Politehnicu, vodi školu za građevinske radnike koja se zove "Nikola Tesla" u Patersonu.

Slikar Aleks Trbojević drži "Grilej Skver galeriju", a u Njujorku svoj atelje, u bivšem Bruklinskom pozorištu, ima slikar i skulptor Lale Đuric. Tu je i beogradski grafičar, karikaturista i filmski autor Zoran Jovanović. Njegovi filmovi, karikature i slike predstavljene su na Hariman institutu Kolumbija Univerziteta.

Ovde u Njujorku je i naš poznati kompozitor i dirigent Miloš Raičković, sin pesnika Stevana Raičkovića. Miloš Raičković dirigovao je Moskovskom, Njujorškom i Beogradskom filharmonijom, sada komponuje i podučava američku decu u jednoj školi.

Svakako treba pomenuti i Glumce, Žarka Lauševića, Slavka Štimca, Mirjanu Joković i film-mejkera Džordza Bogdanića. Tu su i reditelji Marija Marić iz RTNS i Mirjana Vukomanović, zatim pesnik sa Kosova, Milutin Srbljak, spisateljka koja je proslav-

ila Crnu Goru i njene običaje i kulturu, profesor, dr. Zorka Milić, prevodilac Milo Jelisićević, koji je na engleski preveo "Nož", roman Vuka Draškovića i "Nečistu Krv" Bore Stankovića.

U Njujorku su jedini radio i televizijski programi na srpskom jeziku na celoj istočnoj obali Amerike, koje vodi Branislav Lučić, mladi novinar, spiker i voditelj iz Novog Sada. Interesantno je da je on i disk Džokej u najpoznatijim diskotekama u Njujorku "One - Fiftyone" i "Cajna klub".

U Njujorku je čuveno Teslino Memorijalno društvo i zahvaljujući njemu naš genije iz Like i danas je prisutan u Njujorku. Ugao na 45 ulici i šestoj aveniji, kod parka u kome je Tesla hranio golubove zove se Tesla Corner, u zgradi radio talasa je bareljef na kome je Tesla u svojoj laboratoriji ispod snopa munja, a na hotelu "Njujorker" u kome je Tesla živeo 10 godina i umro, posle pedesetak godina čekanja postavljena spomen ploča.

Ono što nije uspeo ni Tito uradio je generalni sekretar Teslinog društva Doktor Ljubomir Vujović, najzaslužniji za očuvanje uspomena na Teslu u Njujorku i Americi.

Od nedavno u jednom manjem pozorištu na Menhetnu igra se predstava "Tribute to Tesla". Ova predstava je naročito aktuelna posle velikog nestanka struje u Njujorku.

Mnogi Amerikanci su tek tada saznali da je Tesla tvorac naizmenične struje koja obasjava ceo svet. U okviru predstave recituje se i pesma Desanke Maksimović posvećena geniju koji je obasjao svet u prevodu dr. Ljubomira Vujovića.

U Njujorku, na Kolumbija univerzitetu, je čuvena Pupinova Laboratorija iz koje je

proizašlo nekoliko nobelovaca. Svake godine ovde se dodeljuje prestižna nagrada Mihajla Pupina, za najveća dostignuća na polju elektronike.

Mihajlo Pupin je bio prijatelj dva Američka predsednika, a istorija beleži da je on zaslužan što je deo Banata ostao pripojen Vojvodini i Srbiji, jer je on želeo da njegov rodni Idvor bude u Srpskoj državi.

Mladji ljudi iz Srbije, Crne Gore i

Nastavak na strani 32

NJUJORK, NJUJORK, NJUJORK ...

I NJUJORK MOLITVENO OBELEŽIO 10 GODINA SRPSKOG STRADANJA I IZGNASTVA

DA IH GOSPOD UTEŠI I BLAGOSLOVI

U nedelju 14. avgusta u sabornoj crkvi sv. Save u Njujorku molitveno i Svečano je obeleženo 10 godina od progona Srba sa vekovnih ognjišta iz Republike Srpske Krajine. Izenadnom ali dobro isplaniranom vojnom akcijom uz pomoć svojih "saveznika" hrvatski vojni vrh je uspeo da obmane ceo svet i 4. avgusta 1995.

Izvrši lukav masovni udar na Republiku Srpsku Krajinu i pokori je bezmalo u roku 24 časa. Tom prilikom je ubijeno, zaklano ili streljano blizu dve hiljade srpkog življa i zapaljeno preko 80% srpskih kuća. Pre pohoda, Tuđman, predsednik Hrvatske je ovako poručio svojim generalima: "Srbima treba zatvoriti sva vrata pa ih onda uništiti". Tako je preko 250 hiljada srpskih izgnanika u bespomoćnim kolonama (žene, deca i starci), koje su nemilosrdno bombardovane i napadane od strane neprijatelja, krenulo glavom bez obzira, koje kuda, prema matici Srbiji. Danas posle 10 godina izgnanstva većina stanovništva živi po sabirnim centrima u Srbiji ili kod rođaka i prijatelja, dobar deo izgnanika je našao utočište u Zemljama Zapadne Evrope Amerike, Australije i diljem svetskog globusa, a poneko najčešće stariji su se vratili na staro ognjište da tamo ispuste svoju napaćenu dušu.

Nasa sveta Crkva sa svojim napaćenim, blagočestim narodom nikad neće i ne sme zaboraviti još jedno od brojnih srpskih stradanja i izgnanstava. Kao svake godine tako i ove počevši sa parastosom 4. avgusta u crkvi Sv. Marka u Beogradu, gde je pored brojnog sveštenstva uzeo učešća i naš svjatjejsi patrijarh Pavle, održani su parastosi i molepstviya po celom svetu za nevino postradale žrtve, kao i molitve za raseljene prognane i uceljene, da ih Gospod uteši i blagoslovi. Tako isto i u Njujorku najznačajnijoj svetskoj metropolisi, verni i Blagočestivi Srbi su se okupili u svojoj svetovj crkvi da se pomole Gospodu za pokoj duša pobijenih i za utehu prognanih. Posle Sv. Liturgije održan je parastos. Sveštenik Đokan je tom prilikom obratio prisutnima: "Naša stradanja i žrtve ne

smeju se zaboraviti, jer, ako zaboravimo postoji mogućnost da nam se ponove. Ali kao božiji narod pozvani smo i moramo da praštamo, jer gde nema praštanja, tamo se gnezdi osveta, a osveta je strana pravoslavnom hrišćanskom duhu". Sveštenik Đokan je takođe citirao reči našeg mudrog Patrijarha Pavla koji je na parastosu u Beogradu rekao: "Naša žalost je prevelika, ali bi bila neprebolna da su oni (naši izgnanici) išli da osvajaju tuđe, a oni su proterani iz krajeva u kojima su naši preci živeli stotinama godina. Svi ćemo jednog dana izaći pred Pravednog Sudiju i pred pretke, i nedaj Bože da nas se postide". U crkvenoj sali Saborne Crkve Sv. Save održan je prigodan obrazovni program i prikazan istorijski video zapis hrvatskog vojng pohoda "Oluja", autora Bože Kneževića. Pre video zapisa prisutnima se obratio Dr. Mihal Petrović, Dr. Petrović je istakao važnost godišnjice za nas u rasejanju i pozvao prisutne da obrate pažnju na istorijski video zapis. Posle programa je govorio Njegova Ekselencija Ambasador Bosne i Hercegovine pri Ujedinjenim nacijama, gospodin Dr. Miloš Prica. Gospodin Ambasador je pozdravio prisutne i u kraćem govoru podsetio na sva stradanja i nesreće koje su se našem narodu dogodile poslednjih decenija dvadesetaog veka. Gospodin Prica je posebno istakao koliko je pogubna po srpski narod bila poluvekovna komunistička bezbožnička vlast, istovremeno izražavajući nadu da će se naći dovoljno duhovne i intelektualne energije da se teško stanje u kojem se nalazimo prevaziđe. Ovom molitvenom skupu prisustvovao je i Dr. Bari Lituci "Direktor Instituta za istraživanje Jasenovca", čijim zaslugama je dobijena i postavljena spomen ploča u Holokost parku u Bruklinu. Na ovoj ploči piče da je u zloglasnom ustaškom logoru u Jasenovcu od 1941 do 1945 godine stradalo na stotine hiljada srpskih civila.

Sveštenik: Đokan Majstorović, Starešina Sabornog hrama, Sv. Save, New York